

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****ÖZERSAN İNŞAAT TURİZM SAN. VE TİC. A.Ş. BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2018/5186

Karar Tarihi : 21/4/2021

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Hicabi DURSUN

Recai AKYEL

Selahaddin MENTEŞ

İrfan FİDAN

Raportör : Mahmut ALTIN

Başvurucu : Özersan İnşaat Turizm San. ve Tic. A.Ş.

Vekili : Av. Mustafa BAYAZIT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, akaryakıt istasyonunun uzun süre mühürlü kalması dolayısıyla meydana gelen zararların karşılanmaması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 22/2/2018 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

A. Ceza Soruşturması ve Kovuşturması Süreci

8. Van Valiliğinin petrol istasyonlarını denetimleri esnasında yapılan bildirim sonrası, Van Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başvuru Şirket yetkilisi Ş.T. hakkında

akaryakıt kaçakçılığı suçundan başlatılan soruşturma kapsamında, başvuru Şirkete ait petrol istasyonundaki benzin ve mazot satışı yapılan pompalar ve bu pompaların akaryakıt çekmiş olduğu tank kapaklarının mühürlendiği 20/10/2004 tarihli Kolluk Olay Tutanağı'nda belirtilmiştir.

9. Başvuru Şirket yetkilisi Ş.T. hakkında 10/7/2003 tarihli ve 4926 sayılı mülga Kaçakçılıkla Mücadele Kanun'a muhalefet suçundan Van 1. Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan yargılamada 20/4/2005 tarihinde isnat edilen suçun yasal unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle beraat kararı verilmiştir. Karar, Yargıtay 7. Ceza Dairesince 13/12/2006 tarihinde onanmıştır.

10. Van 1. Asliye Ceza Mahkemesinin 12/1/2007 tarihli mühürlerin açılmasına ilişkin müteferrik kararı üzerine 15/1/2007 tarihinde mühürler açılmıştır. Mühür Açma Tutanağı'nda; bir süper benzin, iki motorin pompası ile bunlara ait bir süper benzin ve bir motorin tankının mühürlerinin açıldığı belirtilmiştir.

B. Van 2. Ağır Ceza Mahkemesindeki Tazminat Davası Süreci

11. Başvuru Şirket ve Şirket yetkilileri Ş.T. ve Ö.Y. tarafından 26/3/2007 tarihinde Van 2. Ağır Ceza Mahkemesinde Maliye Hazinesi aleyhine açılan davada haksız el koyma nedeniyle 500.000 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminat talep edilmiştir.

12. Van 2. Ağır Ceza Mahkemesince alınan 1/1/2008 tarihli bilirkişi raporunda, mühürlenmiş pompalar ve tanklardaki akaryakıtın kullanılmamasından kaynaklanan nakdi değerinin 8.145,65 TL olduğu belirtilmiştir.

13. Van 2. Ağır Ceza Mahkemesince 15/9/2008 tarihinde davanın kısmen kabulüyle 7/5/1964 tarihli ve 466 sayılı mülga Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkında Kanun'a göre başvuru Şirket lehine 8.145,65 TL maddi tazminata hükmedilmiş ve manevi tazminat taleplerinin reddine karar verilmiştir.

14. Taraflarca temyiz edilen karar 27/1/2012 tarihinde Yargıtay 12. Ceza Dairesince bozulmuştur. Kararın gerekçesinde, el koyma nedeniyle maddi tazminat isteminin 466 sayılı Kanun'un birinci maddesinde düzenlenmemesi nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

15. Van 2. Ağır Ceza Mahkemesince bozma kararına uyularak 6/7/2012 tarihinde davanın reddi ile görevsizlik kararı verilmiştir. Kararın gerekçesinde 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinin 1/6/2005 tarihinden itibaren yapılan işlemler hakkında uygulanacağı, bu tarihten önce yapılan işlemlere ilişkin tazminat davalarının bu mahkemelerde genel hükümlere göre görülmesi gerektiği ifade edilmiştir.

C. Başvuru Konusu Hukuk Mahkemesindeki Tazminat Davası Süreci

16. Görevsizlik kararı üzerine başvuru Şirket ve Şirket yetkilileri Ş.T. ve Ö.Y. tarafından bu kez Van 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) 12/9/2012 tarihinde aynı taleplerle tazminat davası açılmıştır.

17. Mahkemece, başvuru Şirketin ticari defterleri ile dosyadaki bilgi ve belgeler üzerinden bilirkişi raporu düzenlenmesine karar verilmiştir. Ancak başvuru tarafından bilirkişi incelemesi için Van 2. Ağır Ceza Mahkemesine teslim edilen 2002-2007 yıllarına ilişkin ticari defterler ve belgelere ulaşılamaması nedeniyle dosyadaki mevcut duruma göre rapor tanzim edilmesi istenmiştir.

18. Bunun üzerine başvuru Şirketin gelir gider tablosu, bilançosu ve vergi beyannameleriyle dosyadaki bilgi ve belgeler üzerinden 14/4/2015 tarihli bilirkişi raporu düzenlenmiştir. Raporda, başvuru Şirkete ait mali verilere göre başvuru Şirketin toplam 285.627,47 TL zarar ettiği tespit edilmiştir. Raporda ayrıca 2001-2006 yılları arasında başvuru Şirketin yıllık toplam satış tutarları, giderleri ile kâr ve zararlarını gösteren gelir tablosu da düzenlenmiştir. Söz konusu gelir tablosundan 2004 yılında 1.307.693,79 TL, 2005 yılında 1.324.558,11 TL, 2006 yılında ise 779.460,81 TL brüt satışın gerçekleştiği anlaşılmıştır.

19. Başvuru; söz konusu bilirkişi raporunda sadece zararının tespit edildiğini, mevcut zararının yanında yoksun kaldığı kârın da hesaplanması gerektiğini belirterek itiraz etmiştir.

20. Mahkemece 25/2/2016 tarihinde davanın kısmen kabulüyle başvuru Şirket lehine 8.145,65 TL maddi tazminata hükmedilmiş ve manevi tazminat taleplerinin reddine karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde, başvuru Şirket ve Şirket yetkililerin akaryakıt kaçakçısı oldukları hakkında sosyal ve ticari çevrelerinde yaygın bir kanaat oluştuğuna ilişkin dosya içinde delil bulunmadığı belirtilerek manevi tazminat taleplerinin yerinde görülmediği ifade edilmiştir. Öte yandan bilirkişi incelemesi sonucunda pompalara el konulması nedeniyle başvuru Şirketin 8.145,65 TL zarara uğradığının belirlendiği açıklanmıştır.

21. Karar taraflarca temyiz edilmiştir. Başvuru temyiz dilekçesinde, itiraz edilmesine rağmen Van 2. Ağır Ceza Mahkemesince yapılan yargılama sırasında alınan 1/1/2008 tarihli bilirkişi raporundaki hatalı zarar miktarı esas alınarak karar verildiğini belirtmiştir. Yine 14/4/2015 tarihli bilirkişi raporunda, yoksun kalınan kârın hesaplanmadığı itirazında bulunduğu ancak Mahkemece itirazlarının dikkate alınmadığı açıklanmıştır. Başvuru, yoksun kalınan kârın da önceki verilere göre hesaplanması durumunda 31.657,07 TL yoksun kalınan kârının olduğunu, fiili zarar miktarı olan 285.627,47 TL ile birlikte toplam 317.285,13 TL'ye hükmedilmesi gerektiğini öne sürmüştür. Öte yandan idarece ticari defter ve belgeler kaybedilmiş olmasına rağmen dolaylı olarak sorumluluğun kendisine yüklendiğini vurgulamıştır. Başvuru ayrıca haksız fiil tarihinden itibaren faiz talep edildiği hâlde faize de karar verilmediğini belirtmiştir. Bunun yanında manevi tazminat talebinin reddine ilişkin itirazlarını da ileri sürmüştür.

22. Başvuru, davalı Maliye Hazinesinin temyiz dilekçesine karşı verdiği cevap dilekçesinde davalının süre ve husumete ilişkin itirazlarının yerinde olmadığını ifade etmiştir. Öte yandan gerek kısmen kabul ve kısmen reddedilen maddi tazminat gerekse reddedilen manevi tazminat talepleriyle ilgili olarak Mahkemece hükmedilen vekâlet ücretlerinde yanlışlık bulunmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte devlet karşısında daha zayıf ve güçsüz bir konumda olanlar aleyhine vekâlet ücretine hükmedilmesinin bile adalet duygusunu zedelediğini vurgulamıştır. Başvuru ayrıca toplam zararının fiili zararı ile yoksun kalınan kârın toplanmasıyla bulunacağını açıklamıştır.

23. Temyiz edilen karar 15/5/2017 tarihinde Yargıtay 4. Hukuk Dairesince vekâlet ücreti yönünden düzeltilerek onanmış, karar düzeltme istemi de 25/12/2017 tarihinde reddedilmiştir.

24. Nihai karar, başvuru vekiline 1/2/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir.

25. Başvuru 22/2/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

26. 4/4/1929 tarihli ve 1412 sayılı mülga Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 86. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Tahkikat için sübut vasıtalarından olmak üzere faydalı görülen yahut müsadereye tabi olan eşya muhafaza veya başka bir suretle emniyet altına alınır."

27. 5271 sayılı Kanun'un 132. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Elkonulan eşya, zarara uğraması veya değerinde esaslı ölçüde kayıp meydana gelme tehlikesinin varlığı halinde, hükmün kesinleşmesinden önce elden çıkarılabilir.

...

(4) Elkonulan eşyanın değerinin muhafazası ve zarar görmemesi için gerekli tedbirler alınır.

(5) Elkonulan eşya, soruşturma evresinde Cumhuriyet Başsavcılığı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından, bakım ve gözetimiyle ilgili tedbirleri almak ve istendiğinde derhâl iade edilmek koşuluyla, muhafaza edilmek üzere, şüpheliye, sanığa veya diğer bir kişiye teslim edilebilir. Bu bırakma, teminat gösterilmesi koşuluna da bağlanabilir.

(6) Elkonulan eşya, delil olarak saklanmasına gerek kalmaması halinde, rayiç değerinin derhâl ödenmesi karşılığında, ilgiliye teslim edilebilir. Bu durumda müsadere kararının konusunu, ödenen rayiç değer oluşturur."

28. 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Zararın ve kusurun ispatı" kenar başlıklı 50. maddesi şöyledir:

"Zarar gören, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır.

Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışı ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler."

29. 6098 sayılı Kanun'un haksız fiilden doğan borç ilişkilerinde tazminatın belirlenmesini düzenleyen 51. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler."

30. 6098 sayılı Kanun'un haksız fiilden doğan borç ilişkilerinde tazminatın indirilmesini düzenleyen 52. maddesi şöyledir:

"Zarar gören, zararı doğuran fiile razı olmuş veya zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hâkim, tazminatı indirebilir veya tamamen kaldıracaktır."

Zarara hafif kusuruyla sebep olan tazminat yükümlüsü, tazminatı ödediğinde yoksulluğa düşecek olur ve hakkaniyet de gerektirirse hâkim, tazminatı indirebilir."

31. 6098 sayılı Kanun'un haksız fiillerden doğan borç ilişkilerinin ceza hukuku ile ilişkisini düzenleyen 74. maddesi ise şöyledir:

"Hâkim, zarar verenin kusurunun olup olmadığı, ayırt etme gücünün bulunup bulunmadığı hakkında karar verirken, ceza hukukunun sorumlulukla ilgili hükümleriyle bağlı olmadığı gibi, ceza hâkimi tarafından verilen beraat kararıyla da bağlı değildir."

Aynı şekilde, ceza hâkiminin kusurun değerlendirilmesine ve zararın belirlenmesine ilişkin kararı da, hukuk hâkimini bağlamaz."

2. Yargıtay İçtihadı

32. Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 13/5/2019 tarihli ve E.2018/4138, K.2019/2755 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava, haksız el koyma nedeniyle maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece, davanın kısmen kabulüne karar verilmiş; karar, taraf vekillerince temyiz edilmiştir."

Davacı vekili, davacıya ait tankere kaçakçılık suçunda kullanıldığı iddiası ile el konulduğunu, ceza yargılamasında dava dışı sanığın beraatine ve nakil vasıtası aracın iadesine karar verildiğini belirterek, haksız el koyma nedeniyle oluşan zararının tazmini isteminde bulunmuştur.

...

a)Hükme esas alınan bilirkişi raporunda her ne kadar dava konusu araca 12/08/2004-07/02/2005 tarihleri arasında el konulduğu belirtilerek hesaplama yapılmışsa da ceza dosyasında mevcut zapta göre araca 22/09/2004 tarihinde el konulmuş ve araç davacı vekiline 19/07/2005 tarihinde teminat mektubu karşılığında iade edilmiştir. Öncelikle davacının aracından mahrum kaldığı zaman dilimi dosya kapsamına göre doğru olarak belirlenip bu süre için ve aracın ayın her günü çalışmayacağı da gözetilerek zarar kapsamı belirlenmesi gerekirken bu durumun gözetilmemesi doğru olmamıştır.

b)Davaya konu aracın aylık net kazancının, muhafaza altında kaldığı tarih aralığı da belirtilerek ilgili birimlerden sorularak ve usulünce tespit edilmesi gerekirken afaki ifadelerle aylık kazanç tespiti de dosya kapsamına uygun olmamıştır.

Şu halde; davacının yoksun kalınan kazançla yönelik talebine ilişkin dosyada mevcut ve karara dayanak alınan bilirkişi raporu, kesin, açık ve anlaşılır olmadığı gibi, denetime ve hüküm kurmaya da elverişli değildir. Mahkemece eksik inceleme ve yetersiz bilirkişi raporuna dayanılarak karar verilmesi usul ve yasaya uygun düşmemiş, bu durum kararın bozulmasını gerektirmiştir.

3-Davacının diğer temyiz itirazlarına gelince; davaya konu aracın, gelir kaybına yönelik hesaplama, el koyma tarihinden itibaren ileriye yönelik yapıldığı için her yıl belirlenen gelir kaybına o yıldan itibaren faiz yürütülmesi gerekirken dava tarihinden itibaren faize hükmedilmesi de doğru bulunmamış ve kararın bozulması gerekmektedir...."

33. Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 19/11/2018 tarihli ve E.2018/4959, K.2018/10881 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Somut olayda, 5607 sayılı Kanuna aykırılık suçu kapsamında el konulan kamyon iyi niyetli üçüncü kişi konumundaki davacı şirkete ait olduğu anlaşıldıktan sonra da el koyma tedbirinin fiili olarak uygulanmasına devam edilmiştir. El konulan aracın fiilen alıkonulması yerine trafik siciline şerh konulmasının niçin yetersiz kaldığı, 5271 sayılı CMK'nun 128. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca kara, deniz ve hava ulaşım araçları hakkında verilen el koyma kararlarının sicile şerh verilmek suretiyle icra olunacağı düzenlendiği halde, hangi gerekçe ile araca fiilen el konulduğu, mahkeme kararından anlaşılmamaktadır. Mahkeme davacı şirketi somut olay bakımından iyi niyetli üçüncü kişi konumunda olduğunu kabul ederek aracın kendisine iadesine karar vermiştir. Anayasa Mahkemesinin 20/9/2017 tarih ve 2014/14195 başvuru numaralı kararında da belirttiği üzere suçta kullanılan veya suça konu eşyalara el konulması; bu eşyaların yeniden suçta kullanılmalarının önüne geçilmesi, caydırıcılığın sağlanması ve muhtemel bir müsadereyi sonuçsuz kalmaması önlemek gibi amaçlar taşımaktadır. Bununla birlikte kamu makamlarının söz konusu tedbirleri alırken kişilerin mülkiyet haklarının korunmasını da gözetmeleri gerekmektedir. Fiilen el koyma tedbirinin uygulanması, kişilerin geçici süreyle de olsa mülkünden yoksun bırakılması gibi ağır bir sonuca yol açmaktadır. El konulan aracın müsadere edilemeyeceğinin anlaşılmasına ve davacı şirketin aracının sicil kaydına şerh konulmak suretiyle daha az zarara yol açabilecek bir yolun da varlığına rağmen yargılama sonuna kadar kamyonu fiilen el konulması şeklindeki müdahalenin 5271 sayılı CMK'nun 128. maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı olduğu gibi ölçülülük ilkesi ile de bağdaşmadığı anlaşılmaktadır. Tüm bu açıklamalar ışığında, davacının tazminat talebi doğrultusunda zararını karşılayacak uygun bir maddi tazminata karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi [kanuna aykırıdır.]..."

B. Uluslararası Hukuk

34. İlgili uluslararası hukuk için bkz. *Hikmet Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.*, B. No: 2016/4557, 4/7/2019, §§ 35-41.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

35. Mahkemenin 21/4/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

36. Başvurucu, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

37. Bireysel başvuru sonrasında 31/7/2018 tarihli ve 30495 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'a geçici madde eklenmiştir. 6384 sayılı Kanun'a eklenen geçici maddeye göre yargılamaların uzun sürmesi, yargı kararlarının geç veya eksik icra edilmesi ya da icra edilmemesi şikâyetiyle Anayasa Mahkemesine yapılan ve bu

maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Anayasa Mahkemesi önünde derdest olan bireysel başvuruların başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle verilen kabul edilemezlik kararının tebliğinden itibaren üç ay içinde yapılacak müracaat üzerine Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Tazminat Komisyonu Başkanlığı (Tazminat Komisyonu) tarafından incelenmesi öngörülmüştür.

38. *Ferat Yüksel* (B. No: 53984/00, 30/3/2004, § 37) kararında Anayasa Mahkemesi yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı ya da yargı kararlarının geç veya eksik icra edildiği ya da hiç icra edilmediği iddiasıyla 31/7/2018 tarihinden önce gerçekleştirilen bireysel başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolunun ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğunu değerlendirmiştir. Buna göre Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun *ikincil niteliği* ile bağdaşmayacağı sonucuna vararak başvuru yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle kabul edilemezlik kararı vermiştir (*Ferat Yüksel*, §§ 27-36).

39. Mevcut başvuruda söz konusu karardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

40. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

41. Başvurucu, isnat edilen suçla ilgili yargılamada beraat kararı verilmesine rağmen sahibi olduğu akaryakıt istasyonun yaklaşık iki buçuk yıl mühürlü kalmasından dolayı uğradığı ve 14/4/2015 tarihli bilirkişi raporuyla tespit edildiğini ileri sürdüğü zararların ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

42. Başvurucu ayrıca 14/4/2015 tarihli bilirkişi raporunda zararının 285.65,478 TL olarak tespit edilmesine rağmen Mahkemece hangi gerekçeyle 8.145,65 TL tazminata hükmedildiğinin belirtilmediğini ve akaryakıtın nakdi değeri kadar zarar oluştuğunun kabulünün hakkaniyete aykırı olduğunu belirterek hukuk devleti ilkesi ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

43. Başvurucu öte yandan benzer dosyalarda fiili zarar ile yoksun kalınan gelire de hükmedildiğini vurgulayarak eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini öne sürmüştür.

2. Değerlendirme

44. Anayasa'nın "*Mülkiyet hakkı*" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

45. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağılı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun şikâyetlerinin özü, mühürlenmiş akaryakıt tankı ve pompalar nedeniyle oluşan zararların ödenmemesi olduğundan şikâyetlerin bir bütün olarak mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

46. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Mülkün Varlığı

47. Anayasa'nın 35. maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Somut olayda uyumsuzluğa konu akaryakıt istasyonunun başvurucaya ait olduğu anlaşıldığından başvuru yönünden mülk teşkil ettiğinden kuşku bulunmamaktadır.

ii. Müdahalenin Varlığı ve Türü

48. Malikin mülkünü kullanma, semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması, mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53). Anayasa Mahkemesi daha önce bir suç isnadına bağılı olarak uygulanan elkoyma tedbirinin mülkten geçici süreyle de olsa yoksun bırakma sonucuna yol açtığından mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiğini kabul etmiştir (*Haniye Ensaroğlu*, B. No: 2014/14195, 20/9/2017, § 52). Somut olayda başvurucağın akaryakıt istasyonundaki bir adet benzin ve iki adet motorin pompası ile bu pompaların bağılı olduğu birer adet benzin ve motorin tankının mühürlendiği anlaşılmıştır. Bu durumda müdahalenin belirtilen amacı da gözetildiğinde mülkiyetin kamu yararına kullanımının düzenlenmesine ilişkin üçüncü kural çerçevesinde incelenmesi gerekmektedir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Haniye Ensaroğlu*, § 52; *Omur Tur Uluslararası Nakliyat Ltd. Şti.*, B. No: 2015/947, 15/11/2018, § 52).

iii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

49. Anayasa'nın "*Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması*" kenar başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağılı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

50. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilceği

öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, § 62).

(1) Kanunilik

51. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerde ilk incelenmesi gereken ölçüt kanuna dayalı olma ölçütüdür. Bu ölçütün sağlanmadığı tespit edildiğinde diğer ölçütler bakımından inceleme yapılmaksızın mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır. Müdahalenin kanuna dayalı olması, müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir, belirli ve öngörülebilir kanun hükümlerinin bulunmasını gerektirmektedir (*Türkiye İş Bankası A.Ş.* [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44; *Ford Motor Company*, B. No: 2014/13518, 26/10/2017, § 49; *Necmiye Çiftçi ve diğerleri*, B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55).

52. Başvuru konusu olayda mühürleme şeklinde gerçekleşen fiili elkoyma tedbirinin 1412 sayılı mülga Kanun'un 86. maddesinin birinci fıkrasına dayanılarak uygulandığı görülmektedir. Bu hükmün ulaşılabilir, belirli ve öngörülebilir mahiyette olduğunda tereddüt bulunmamaktadır. Dolayısıyla müdahalenin kanunilik koşulunu taşıdığı anlaşılmaktadır.

(2) Meşru Amaç

53. Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilir. Kamu yararı kavramı, mülkiyet hakkının kamu yararının gerektirdiği durumlarda sınırlandırılmasına imkân verdiğinden, bir sınırlandırma amacı olmasının yanı sıra mülkiyet hakkının kamu yararı amacı dışında sınırlanamayacağını öngörerek ve bu anlamda bir sınırlama sınırı oluşturarak mülkiyet hakkını etkin bir şekilde korumaktadır. Kamu yararı kavramı, devlet organlarının takdir yetkisini de beraberinde getiren bir kavram olup objektif bir tanıma elverişli olmayan bu ölçütün her somut olay temelinde ayrıca değerlendirilmesi gerekir (*Nusrat Külah*, B. No: 2013/6151, 21/4/2016, §§ 53, 56; *Yunis Ağlar*, B. No: 2013/1239, 20/3/2014, §§ 28, 29).

54. Somut olayda akaryakıtta el konulması yönündeki tedbirin muhtemel bir müsadereenin sonuçsuz kalmaması için gerekli görüldüğü anlaşılmaktadır. Dolayısıyla mühürleme şeklinde gerçekleşen fiili el koymanın belirtilen şekilde kamu yararına dayalı meşru bir amacı bulunmaktadır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Hanife Ensaroğlu*, § 61).

(3) Ölçülülük

(a) Genel İlkeler

55. Son olarak kamu makamlarınca mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçülü olup olmadığı değerlendirilmelidir.

56. Ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirme

elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

57. Buna göre mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre ölçülü olabilmesi için bu tedbirin öngörülen kamu yararı amacını gerçekleştirmeye elverişli olması ve bu tedbirin uygulanması dışında aynı amacı gerçekleştirmeye yarar daha elverişli başka bir aracın da bulunmaması gerekmektedir. Suçla mücadele alanında hangi tedbirlerin gerekli olduğunun değerlendirilmesi öncelikli olarak ilgili kamu makamlarının yetkisindedir. Bu alanda ne gibi tedbirlerin alınması gerektiği hakkında sorumlu ve yetkili merciler daha isabetli karar verebilecek konumdadır. Bu nedenle hangi tedbirin uygulanacağını belirlemesi hususunda idarelerin belli ölçüde takdir yetkisi bulunmaktadır. Ne var ki seçilen aracın gerekliliğine ilişkin olarak idarelerin sahip olduğu takdir yetkisi sınırsız değildir. Tercih edilen aracın müdahaleyi ulaşılmak istenen amaca nazaran bariz bir biçimde ağırlaştırması durumunda Anayasa Mahkemesince müdahalenin gerekli olmadığı sonucuna ulaşılması mümkündür. Ancak Anayasa Mahkemesinin bu kapsamda yapacağı denetim, seçilen aracın isabet derecesine yönelik olmayıp hak ve özgürlükler üzerinde oluşturduğu müdahalenin ağırlığına dönüktür (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Hamdi Akın İpek*, B. No: 2015/17763, 24/5/2018, § 108; *Hanife Ensaroğlu*, § 67).

58. Orantılılık ilkesi gereği kişilerin mülkiyet hakkının sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir dengenin kurulması gerekmektedir. Bu adil denge, başvurucunun şahsi olarak aşırı bir yüke katlandığını tespit edilmesi durumunda bozulmuş olacaktır. Anayasa Mahkemesi; müdahalenin orantılılığını değerlendirirken bir taraftan ulaşılmak istenen meşru amacın önemini, diğer taraftan da müdahalenin niteliğini, başvurucunun ve kamu otoritelerinin davranışlarını gözönünde bulundurarak başvurucuya yüklenen külfeti dikkate alacaktır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Arif Güven*, B. No: 2014/13966, 15/2/2017, §§ 58, 60).

59. Anayasa'nın 35. maddesi usule ilişkin açık bir güvenceden söz etmemektedir. Bununla birlikte mülkiyet hakkının gerçek anlamda korunabilmesi bakımından bu madde -Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da ifade edildiği üzere- mülk sahibine müdahalenin kanun dışı veya keyfi ya da makul olmayan şekilde uygulandığına ilişkin savunma ve itirazlarını sorumlu makamlar önünde etkin bir biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınması güvencesini kapsamaktadır. Bu değerlendirme ise uygulanan sürecin bütününe bakılarak yapılmalıdır (başvurucuya diğer unsurlar yanında ayrıca etkin bir savunma hakkı tanındığından müdahalenin ölçülü görüldüğü kararlar için bkz. *Eyyüp Baran*, B. No: 2014/8060, 29/9/2016, §§ 75-95; *Fatma Çavuşoğlu ve Bilal Çavuşoğlu*, B. No: 2014/5167, 28/9/2016, §§ 74-89. Buna karşılık aynı koşulun yargılama sürecinde sağlanmaması nedeniyle müdahalenin ölçüsüz görüldüğü kararlar için bkz. *Mahmut Üçüncü*, B. No: 2014/1017, 13/7/2016, §§ 79-102; *Arif Güven*, §§ 57-72).

60. Ayrıca mülkiyet hakkına müdahaleye yol açan tedbirlerin keyfi veya öngörülemez biçimde uygulanmaması gerekmektedir. Aksi takdirde mülkiyet hakkının etkin bir biçimde korunması mümkün olmaz. Bu sebeple kamu makamlarınca başvurucunun eylemi ile tedbire yol açan kanuna aykırılık arasında bağlantı olduğunu gösterir makul bir

değerlendirme yapılmalıdır. Bu bağlamda elkoyma veya müsadere gibi tedbirler yoluyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalelerin bireyin menfaatleri ile kamunun yararı arasında olması gereken adil dengeyi bozmaması için suçta veya kabahate konu eşyanın malikinin davranışı ile kanunun ihlali arasında uygun bir illiyet bağınmı olması ve iyi niyetli eşya malikine eşyasını -tehlikeli olmaması kaydıyla- geri kazanabilme olanağının tanınması veya iyi niyetli malikin bu nedenle oluşan zararının tazmin edilmesi gerekmektedir (*Bekir Yazıcı [GK]*, B. No: 2013/3044, 17/12/2015, §§ 31-80; *Hanife Ensaroğlu*, § 66; *Hamdi Akın İpek*, § 115).

61. Bunun yanında söz konusu tedbir gerek kapsamı gerekse de süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanmalıdır. Kamu yararı amacı doğrultusunda mülkle ilgili olarak bu ve benzeri tedbirlerin uygulanmasının zarara yol açması ise kaçınılmazdır. Ancak bu zararın kaçınılmaz olandan ağır veya aşırı sonuçlara da yol açmaması ya da oluşması durumunda böyle bir zararın kamu makamlarınca makul bir sürede, uygun bir yöntem ve vasıtalarla gideriminin sağlanması gerekmektedir. Buna göre kamu makamlarının kanuna dayalı olarak ve ilgili kamu yararı amacı doğrultusunda mülkiyet hakkına müdahale teşkil eden tedbirler uygulaması ve bu tedbirlerin belirli bir süre devam etmesi ancak bireyin mülkiyet hakkının korunmasının gerekliliklerine uyulduğu takdirde ölçülü görülebilir (*Hanife Ensaroğlu*, § 67).

62. Suçla mücadele bağlamında ihtiyaç duyulan tedbirlerin alınması ve bu tedbirler kapsamında somut olayda olduğu gibi araçlar üzerinde belirli bir süreyle hukuki tasarruflarda bulunulmasının sınırlandırılması bakımından kamu makamlarının geniş bir takdir yetkisi mevcut ise de bu tedbirlerin uygulanmasının mülk sahibine kaçınılmaz olandan aşırı bir külfet de yüklememesi gerekmektedir. Bu doğrultuda mülkiyet hakkına yönelik olarak uygulanan tedbir süreçlerinde kamu makamlarının makul derecede ivedilik ve özen koşullarına uygun hareket etmeleri beklenir. Diğer bir deyişle tedbiri uygulayan kamu makamlarının söz konusu tedbirin haşvurucunun mülkiyet hakkına etkilerini de gözetmesi ve ölçüsüz bir müdahaleye yol açmaması gerekmektedir (*Onur Tur Uluslararası Nakliyat Ltd. Şti.*, § 66).

63. Mülkiyet hakkının usule ilişkin güvenceleri hem özel kişiler arasındaki mülkiyet uyumsuzluklarında hem de taraflardan birinin kamu gücü olduğu durumlarda geçerlidir. Bu bağlamda mülkiyet hakkının korunmasının söz konusu olduğu durumlarda usule ilişkin güvencelerin somut olayda sağlandığından söz edilebilmesi için derece mahkemelerinin kararlarında konu ile ilgili ve yeterli gerekçe bulunmalıdır. Bu zorunluluk davacının bütün iddialarına cevap verilmesi anlamına gelmemekle birlikte mülkiyet hakkını ilgilendiren davanın sonucuna etkili, esasa ilişkin temel iddia ve itirazların yargılama makamlarınca özenli bir şekilde değerlendirilerek karşılanması gerekmektedir (*Kamil Darbaz ve GMO Yapı Grup End. San. Tic. Ltd. Şti.*, B. No: 2015/12563, 24/5/2018, § 53).

(b) İhkelerin Olaya Uygulanması

64. Mühürleme şeklinde gerçekleşen fiili elkoyma tedbirinin uygulanmasının kamu yararı amacını gerçekleştirilmeye *elverişli* olduğu kuşkusuzdur. *Gereklilik* ölçütü yönünden ise öncelikle suçla mücadele çerçevesinde suçta kullanılan eşyaya el konulması bakımından kamu makamlarının belirli bir takdir yetkisinin olduğu kabul edilmelidir. Bununla birlikte bu takdir yetkisi çerçevesinde yapılan müdahale yönünden kamu makamlarının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının korunmasının gerektirdiği güvenceleri de sağlamaları zorunludur.

65. Somut olayda elkoyma işleminin akaryakıt kaçakçılığı suçundan yürütülen bir ceza soruşturması çerçevesinde yapıldığı anlaşılmıştır. Suça konu eşyanın muhtemel bir müsadereyi güvence altına almak, eşyanın suçta yeniden kullanılmasını önlemek ve caydırıcılığın sağlanması gibi amaçlarla fiilen el konulması zorunlu görülebilir. Ancak her somut olay bağlamında el koyma suretiyle yapılan müdahalenin *orantılılığının* tartışılması gerekmektedir.

66. Kolluk Olay Tutanağı ve Mühür Açma Tutanağı ile mahkeme gerekçeleri ve bilirkişi raporlarına göre başvuru Şirkete ait petrol istasyonundaki bir adet benzin ve iki adet motorin pompası ile bu pompaların bağlı olduğu birer adet benzin ve motorin tankı akaryakıt kaçakçılığı suçundan başlatılan soruşturma kapsamında 20/10/2004 tarihinde mübürlenmiştir. Ardından başvuru Şirket yetkilisi hakkında yapılan yargılamada 20/4/2005 tarihinde isnat edilen suçun yasal unsurları oluşmadığı gerekçesiyle verilen beraat kararının 13/12/2006 tarihinde onanarak kesinleşmesi üzerine 15/1/2007 tarihinde mühürler açılmıştır. Buna göre elkoyma tedbirinin 20/10/2004-15/1/2007 tarihleri arasında 2 yıl 2 ay 25 gün devam ettiği anlaşılmıştır.

67. Görevsizlik kararı veren Van 2. Ağır Ceza Mahkemesinde haksız el koyma nedeniyle başvuru tarafından açılan tazminat davasında alınan 1/1/2008 tarihli bilirkişi raporunda, mühürlenmiş pompalar ve bağlı bulunduğu tanklardaki akaryakıtın kullanılmamasından kaynaklanan nakdi değerinin 8.145,65 TL olduğu belirtilmiştir.

68. Görevsizlik kararı sonrasında Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan davada, başvuru Şirketin ticari defterleri ve dosyadaki bilgi ve belgeler üzerinden bilirkişi raporu düzenlenmesine karar verilmiştir. Ancak başvuru tarafından bilirkişi incelemesi için Van 2. Ağır Ceza Mahkemesine teslim edilen 2002-2007 yıllarına ilişkin ticari defterler ve belgelere ulaşılamaması nedeniyle dosyadaki mevcut duruma göre rapor tanzim edilmesi istenmiştir. Bunun üzerine 14/4/2015 tarihli bilirkişi raporunda 2001-2006 yılları arasında başvuru Şirketin yıllık toplam satış tutarları, giderleri ile kâr ve zararlarını gösteren gelir tablosundan 2004 yılında 1.307.693,79 TL, 2005 yılında 1.324.558,11 TL, 2006 yılında ise 779.460,81 TL brüt satışın gerçekleştiği, bununla birlikte mali verilere göre başvuru Şirketin toplam 285.627,47 TL zarar ettiği tespit edilmiştir. Başvuru, söz konusu bilirkişi raporunda mevcut zararının yanında yoksun kaldığı kârın da hesaplanması gerektiğini belirterek itiraz etmiştir.

69. Başvuru, aşamalarda akaryakıt istasyonunun yaklaşık iki buçuk yıl mühürlü kaldığını iddia ederek tazminat talep etmiştir. Bununla birlikte Kolluk Olay Tutanağı ve Mühür Açma Tutanağı ile mahkeme gerekçeleri ve bilirkişi raporlarında akaryakıt istasyonunda mühürlenmiş pompa ve tanklar dışında başka pompa ve tanklar olup olmadığı belirtilmeden birer adet benzin ve motorin pompası ile bu pompaların bağlı olduğu birer adet benzin ve motorin tanklarının mühürlendiği ifade edilmiştir. Ayrıca söz konusu pompa ve tankların mühürlenmesinin de başvuru tarafından ticari faaliyetine engel olup olmadığı da değerlendirilmemiştir.

70. Bununla birlikte Ağır Ceza Mahkemesince yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucunda alınan bilirkişi raporunda 8.145,65 TL zarar tespit edilmişken Asliye Hukuk Mahkemesince temin edilen ikinci bilirkişi raporunda 285.627,47 TL zarar tespit edilmesi nedeniyle iki bilirkişi raporu arasında yaklaşık otuz beş katlık bir farkın olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Mahkemece akaryakıt istasyonundaki toplam pompa ve tank sayısı ile

mühürleme işlemi nedeniyle akaryakıt istasyonun ticari faaliyetinin ne şekilde ve hangi düzeyde etkilendiği tespit edilmeden pompa ve tankların mühürlenmesi nedeniyle başvuru Şirketin 8.145,65 TL zarara uğradığı gerekçesiyle maddi tazminata hükmedilmiştir. Öte yandan hükme esas alınan ilk bilirkişi raporu içeriğine ilişkin açıklama yapılmadığı gibi hükme esas alınmayan ikinci bilirkişi raporuna dair bir değerlendirmede bulunulmamış ve bilirkişi raporları arasındaki bariz fark gerekçeli kararda tartışılarak açıklığa kavuşturulmamıştır.

71. Bu durumda somut olayda derece mahkemeleri kararlarının başvuru davanın sonucuna etkili olabilecek iddia ve itirazlarına cevap verecek nitelikte ilgili ve yeterli bir gerekçe içermediği anlaşılmaktadır. Nihayetinde başvuruya konu davada başvuru, ticari defterlerini ve mali verilerini sunarak haksız el koyma süresince el konulan akaryakıtın değerinin üzerinde zarara uğradığı iddialarını tartışılabilir bir temele dayandırmıştır. Nitekim başvuru sunmuş olduğu veriler esas alınarak hazırlanan bilirkişi raporunda da hükmedilen tazminatın çok üzerinde bir zarar tespiti yapılmıştır. Ancak mahkeme kararında ikinci bilirkişi raporunun gerçekliği tartışılmadığı, bu nedenle de başvuru iddia ve itirazlarının dayandığı olguların karşılanmadığı görülmüştür.

72. Buna göre yargısal sürecin bütününe bakıldığında mülkiyet hakkının korunmasında usule ilişkin güvencelerin somut olayda yerine getirilmediği, başvuru bu güvencelerden yararlandırılmadığı sonucuna varılmıştır. Bu sebeple mülkiyet hakkı ile müdahalenin dayandığı kamu yararı arasında olması gereken adil denge başvuru aleyhine bozulmuş olup mülkiyet hakkına yapılan müdahale ölçüsüzdür.

73. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

74. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi halinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

75. Başvuru, ihlalin tespit edilmesi ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

76. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Doğan ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı bususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı

anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aliğül Alkaya ve diğçerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

77. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiğı takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğçer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55-57).

78. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı veya mahkemenin ihlali gideremediğı durumlarda Anayasa Mahkemesi 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülünen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağılı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ulaştığı mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemeksizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir (*Mehmet Doğan*, §§ 58, 59; *Aliğül Alkaya ve diğçerleri (2)*, §§ 57-59, 66, 67).

79. İncelenen başvuruda mülkiyet hakkının ihlal edildiğı sonucuna ulaşılmıştır. İhlalin derece mahkemeleri kararlarının başvuruçunun davanın sonucuna etkili olabilecek mahiyette olan iddia ve itirazlarına cevap verecek nitelikte ilgili ve yeterli bir gerekçe içermemesinden kaynaklandığı değerlendirilmiştir. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

80. Bu durumda mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş, yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Van 2. Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

81. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerektiğı sonucuna ulaşılmıştır.

82. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvuruçuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Van 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2012/441, K.2016/71) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 21/4/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Recai AKYEL

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN